

1, zoo lezen
lijdt, subje-
nemen van
dschap van
stoornissen
het Woord
en, doch op
kere hoogte
en gecon-
nu bemerkt,
misverstand
niet meer"
5, die van
t te toonen
vraagt men
Christus wel
of Johannes
lijder van
n absolute,
afde manier
Verneemt
ath. 25:14
d geweest is
basis van
we, als dat
ag repetee-
zorg pleegt,
kaal moeten
het bekende
n, en hij zal
ft, van dien
d.w.z. het
of niets.
ynodezitting
de spreuk
Nu, we ver-
ologiseering
neties wordt
we, wat wel
van de ob-
verzekeren,
lappere, ker-
dat Johan-
wie onmid-
resultaten
nu wel moe-
pers van alle
cheidung van
uit het ge-
stieke unie"
r ter bewe-

ing heeft op
ke visie het
s in Saulus
ngen gewor-
de gegevens
r „dormante
rd in die van
wordt wat,
gie, die over
en tasten is;
ychotherapie
een „heils-
zen wil (Die
en zou haast

1, dat het be-
p zijn plaats
ontstaan zijn
denen zijn in
le andere ge-
ting gekomen

gsterrein van
k, die vroeger
a te werken
ereformeerde
aten als voor
rken.

ar de zending

t van de Sy-
w schade aan
emba en aan
sar wordt be-
inkrijk wordt

emba, dat de
en des Heren
tbreiding van

ten van Oost
zullen houden
soort, welke
beschouwde,
esult van de
nogeijkt werd
Soemba zou
s op Soemba
ederland met
nwerken.

(men) de Ne-
emba samen-

betekent het,
erlandse Ker-
n zij niet sa-
enzelfde be-

willen vragen, maar dan staan onmiddellijk de beken-
de psychotherapeuten tegen de gereformeerde theo-
logen bepaald te „grijzen“, men zou haast willen
vragen, hoe men toch onder laatstgenoemden ooit den
moed gehad heeft, den heilsweg in beeld te brengen
puur en alleen onder verwerking
van bijbelsche openbaringsinhou-
den? Die grijs wordt straks nog wat breder, als
we in een andere stelling ons hooren verzekeren, dat
in de praktijk van de zielszorg bij menschen, die zich
als ongeloovig voordoen, rekening dient te worden
gehouden met de mogelijke aanwezigheid van „ver-
drongen geloof“. Een verdrongen „zeker weten“,
een verdrongen „vast vertrouwen“, — men zou nu
haast vragen, of niet geloof zelf een soort van „com-
plex“ is, à la Jung. Zinloos is de vraag allerminst;
dat befaamde „Christus-complex“ mag immers nooit
worden geïnterpreteerd, noch door u, noch door mij,
zonder inrekeningbrenging van Jung's definitie van
„complexen“ als groepen van psychische inhouden,
die zich hebben afgescheiden van het bewustzijn; die
willekeurig en autonoom functioneeren; en die der-
halve een afzonderlijk bestaan leiden in de donkere
sfeer van het onbewuste“ (Jacobi, 65). Wat kan
daaruit al niet groeien? Vooral bij de these van een
„algemeen geloof“? We herinneren ons den
tijd, dat men bedenkelijk keek, als in Kampen het
archetype-ectype schema in de theologie op den kor-
rel genomen werd. In dit geding was het archetype
nog gezocht in God. Maar bij Jung, die óók van het
„archetype“ een zijner hoofdbegrippen maakt, betee-
kent de som der archetypen de som van alle latente
mogelijkheden der menschelijke
psyche (Jacobi, 83). Met of zonder cryptomnesie
(Jung, Beziehungen, 1945, 29) kunnen, vindt hij,
kollektieve primitieve godsbeel-
den in het onbewuste van een modernen mensch werk-
zaam zijn (30); hun „ethnisch“ voorkomen is bekend,
zegt Jung. Ze zijn dan een psychisch archetype, in een
modernen mensch tot nieuw leven gebracht. Men lacht
in deze omgeving om de leer der erfzonde, maar niet
om de hypothese van zulke archetypen; een hypo-
these, die alleen te handhaven is bij een geloof aan
een zeker cultureel praefixistentiaisme. Overgeërfd
archetypen heeten ze immers, of categorieën
(30). En natuurlijk treden deze archetypische beelden
en belevenissen op in alle „religies“, bijzonderlijk
daar, waar het „geloof“ in den mensch levend is,
oefenen ze hun elementaire macht, hetzij dan, dat het
„symbool“ van den stervenden en weder opstaanden
God daarin optreedt, hetzij dat de sluier van Maya
bij de Indiërs, hetzij dat het mohammedaansche gebed
dien dienst verricht. Neem maar de hinderlijke dog-
ma's weg, en de psychische leiding van Jung kan —
zoo is gezegd — den modernen mensch opnemen
in den grooten levensstroom van
het al (Jacobi, 85). Tusschen een verdrongen
Boeddha-complex en een verdrongen Christus-complex
is de afstand verdwenen: het zoogenaamd verdron-
gene is het eerst verwrongene. De fenomenologie
der religie speelt in Kampen (Oudestraat), en de arche-
type-theorie van Jung in Amsterdam een bedenke-
lijke rol. Het proces verloopt zeer snel, en de spaar-
zaamheid hier en daar nog reesteende synodalistische
beschermers van Kuyper's archetype-theorie staan
niet eens meer beduusd te kijken; — ze hebben Kuy-

En het zou ook betekenen dat zij het Woord Gods niet
beleden, dat zegt: „Er is geen Griek of Jood, geen be-
snijdenis of voorhuid, barbaar en Scyt, dienstknecht en
vrij, maar Christus is alles en in allen“ (Coloss. 3:11).

Bovendien zou, in verband met deze tijd, die aanstuurt
op eenheid, zowel van de wereldlijke rijken (UNO), als
van kerken (oecumenische beweging), deze zaak (n.l. niet
samenwerken van Kerken in Nederland en in O.-Soemba,
Vert.) vast en zeker, zowel voor heidenen als christenen,
een onbegrijpelijk raadsel zijn (lett.: een zaak, die er bij
hen „niet in zou willen“, Vert.).

En niet alleen voor die menschen, maar vooral voor de
menschen van onze Kerk. Want, als de menschen van onze
Kerk zien, dat de zending van de synodale kerk samen
kan werken met de synodale kerken op Soemba, dan
wordt dit (n.l. het niet-samenwerken van de Vrijgem.
Kerken in Nederland en in Oost-Soemba, Vert.) een vraag-
stuk (probleem) voor hen en kan dat hun aanstoot ge-
ven op grond van de bovengeciteerde plaats uit Gods
Woord.

Want dat (geciteerde) Gods-Woord is diep in het hart
van onze Kerken ingedrongen tergevolge van het doen
van Appingedam c.s., n.l. het vertrappen van haar recht
in het schorsen en afzetten van De Goossens, in het af-
zetten van kerkeraden en het verscheuren van de Ge-
meenten van Oost Soemba.

En ook zal een zending van de Hollandse Kerken,
als vreemdland, niet gemakkelijk alle knopen van de
adat, welke met Gods Woord strijden, vatten. Hij zal
daarin gemakkelijk fouten maken. Op die wijze zou hij
aanstoot geven aan de Kerken van Oost Soemba.

Het is alsoo duidelijk, indien de Hollandse Kerken en de
Kerken van Oost Soemba niet samenwerken, dat zulke
aanstoot zal geven, zowel bij de heidenen als bij de Ge-
meenten.

En verbiedt Gods Woord niet het geven van aanstoot?
(1 Cor. 10:32).

Indien evenwel de Hollandse Kerken met de Kerken
van Oost-Soemba samenwerken, dan kunnen zij geen
aanstoot geven, doch dan belijden zij het (bovengeciteer-
de) Wóórd Gods en handelen dienovereenkomstig, hetgeen
haar geloof zal oprichten. Bovendien vertonen zij dan
een beeld van de macht van Christus, die Zijn volk uit
alle volkeren van verschillende huidskleur samenbindt

per, denken ze, in 1944 nog net gered voor hun theo-
logisch kazematje, en van de rest trekken ze zich niets
meer aan. Ze laten het alles betijten, óók als atheïsme
een vorm van godsdienstig zelfbedrog heet; óók
als de neuroseleer een merkwaardige bevestiging heet
te geven van de „geestelijke wet“, door Christus ge-
formuleerd in het woord: wie zijn leven zal trachten
te behouden, die zal het verliezen; óók als de aan-
bidding van Christus in de roomsche mis geen af-
goderij meer heet, doch onwettige eere-
dienst.

Dit alles is tenslotte volkomen consequent — op
het standpunt van Jung en de zijnen. Van Jung is de
uitspraak (Wirklichk. d. Seele, 1947, 55), dat de
grootste gebeurtenissen der wereld-
geschiedenis, in den grond genomen, van de
fundamenteelste belangeloosheid
zijn. Wézenlijk is in laatste instantie alleen maar
het subjectieve leven van den indi-
vidu. Heilsfeit verdwijnt; heilswaan, heilsdroom,
heilssymbool, heils-archetype als ethisch praefix-
tente, en genetisch bepaalde oer-idee blijft over. Daar-
om móet die paapse mis van het hoofdstuk over
de afgoderij naar dat over illegitiemen eeredienst
verhuizen; dat „illegitieme“ gaat er straks natuurlijk
ook nog af, zoodra maar boeddhisten en christenen
hun archetypen weer als „algemeen“ erkend hebben.
Want de archetypen heeten ook dominanten
(Jung, Psych. d. Unb., 1948, 170); men zegt dienaar-
gaande: „wat klagen zij dan nog? Want wie heeft
hun wil wederstaan?“ Is niet de duivel een variant
van den archetype: „schaduw“, d.w.z. van het ge-
vaarlijke aspect van de niet gekende donkere helft van
den mensch? (172). Ook Fernhout vindt (199, 198)
dat elken dag de gedachte bevestiging vindt, volgens
welke de mensch voor elke hoedanigheid, die hij in zijn
persoon tot ontwikkeling brengt, de tegenovergestelde
(die hij óók heeft) moet verdringen, en dat de
zoo verdrongen eigenschappen samen, met de niet tot
ontwikkeling gebrachte potenties, de „Schaduw“ vor-
men van het „ik“.

Bij de lectuur van zulke therapeutische wijsheden
kan men soms hevig jaloersch worden op den tijd en
den kring, waarin een roomsch auteur (Capellmann,
hrsg. v. W. Bergmann) zijn vaak herdrukte „Pastoral-
Medizin“ (Paderborn, 1920) schreef. Ook deze weet
alles van medische vakgenooten; maar zijn theo-
logen laat hij niet los: de Ligorio, Artays-Damen,
de Codex juris Canonici, Lehmkühl, Marc, Noldin,
Ojetti, Prümmer, Wernz, ze zijn allemaal verwerkt.
Kom daar eens om bij de nieuwste promoties van een
calvinistische universiteit, een Calvinistische? Haar
promovendi lezen niet eens wat inzake de hier in ge-
ding zijnde principia van theologen-kant geschreven
is over de door hen aangerode punten. De jonge
doctor neemt niet de minste moeite, om ook maar iets
te verstaan van wat vlak naast hem door anderen, die
óf zijn broeders heeten, óf zijn broeders tot voor
kort geheeten hebben, en volgens hem zelf nog steeds
wel mogen heeten, is gezegd over de grondvragen, die
hij aanraakt. Het felicitatieritueel na geschiede pro-
motie vorderde dezen keer een verzekering van
universitaire trots om de aanwezigheid van een der
„voortrekkers“ uit 1886; men zou evenwel zichzelf en
dezen voortrekker beter dienst hebben gedaan door
iets te zeggen, dat niet neerkwam op een grandioos

(één maakt). En bij de Kerken van Oost Soemba kunnen
zij zo de waarheid van het (bovenaangehaald) Woord
Gods bevestigen en versterken.

En ook zal het samenwerken voor één doel het werk
vergemakkelijken. Want de zending van de Nederlandse
Kerk zal krachten (werkkrachten) nodig hebben in
kwestes van landstaal, adat, enz. Zo zullen ook om-
gekeerd de Kerken van Oost Soemba de werkkraft
nodig hebben van de zending van de Hollandse Kerken,
zoals b.v. in zaken van de H. Schrift, geloofsleer, enz.
Kortom: een wederkerig helpen van elkaar in dingen,
waarin de een bij de ander achterstaat.

Wordt dit ook niet in de H. Schrift gevonden?

In de brief aan de Romeinen zien we, dat de Gemeen-
ten uit de heidenen zich schuldenaars gevoelen in gees-
telijke dingen ten opzichte van de Joodse Gemeenten.
En daarom helpen zij de Joodse Gemeente te Jeruzalem
met stoffelijke goederen door geld te verzamelen en dat
haar toe te zenden (Rom. 15:27).

Zo helpen zij elkaar van beide kanten in elkaars noden.

Daar komt bij, dat het zendingswerk niet maar een
zaak is van een paar kerken, die krachtig genoeg zijn
om zending te drijven, maar het is een zaak van alle
Kerken, al zijn het ook kleine Kerken, die elk op zichzelf
niet krachtig genoeg zijn, zodat zij wel moeten samen-
werken.

Daarom, wáár er ook maar Kerken zijn, zij kunnen
samenwerken op één terrein, als die kerken maar van
eenzelfde belijdenis zijn.

Is er grond voor, dat de Hollandse Kerken en de Kerken
van Oost Soemba niet zouden samenwerken in het zen-
dingswerk op Soemba?

De Kerken van Oost Soemba vertrouwen, dat de Hol-
landse Kerken haar werk op Soemba niet in de steek
zullen laten en zullen willen samenwerken met de Kerken
van Oost Soemba in het zendingswerk aldaar.

Hoe moet in dat geval het zendingswerk geregeld
worden?

Het zal goed zijn dat we onderzoeken wat Gods Woord
dienaangaande zegt in de geschiedenis van het werk van
de eerste zending Paulus.

In de Syrische Gemeente Antiochië zeide de H. Geest,
dat Barnabas en Paulus moesten afgezonderd worden,
opdat zij beiden het werk zouden doen, waarvoor zij door

verloochenen, door totale negatie, van Kuyper's werk.
Van Kuyper's abc.

Als we nu elkander vandaag „vaarwel“ toeroepen,
heeft dit dan iets te maken met onze bezwaren tegen
dergelijke wetenschapsbeoefening onder gereformeer-
den naam?

Me dunkt: het heeft er alles mee te maken. We
roepen elkaar „vaarwel“ toe, onder het perspectief
van aller hoop, dat we straks een ambtelijk „vaarwel“
(bevel en belofte) mogen toeroepen namens Hem, die
zich als Heelmeester-bóven-alle wérkelijke, en tégen
alle valse therapeuten uitgeroepen heeft; die, toen
de Dooper Hem vroeg, of nu Hij „de therapeutische
Entscheidung“ bracht, dan wel enkel nog maar haar
praepareerde, verwezen heeft naar zijn therapeutische
wonderdaden: bij Mij worden de blinden ziende, en
gaan de dooven hooren, de kreupelen ziet men bij Mij
wandelen, de dóóden zelfs gaan léven, en aan de ármen
wordt de blijde boodschap niet gesuggereerd, doch
„serius“ aangezegd. Hem, die Herodes, dien hygiëne-
man, neuroticus-par-excellence misschien, en laborant
aan vrijwel alle stoornissen, die Freudianen maar ka-
talogiseeren kunnen, heeft laten weten — het was zijn
laatste woord — dat hij geen schizofreen, en geen
„gevangene Gods“, doch een „vos“ was; en dat Chris-
tus de gemeenschap der theocratie niet voortijdig wil-
de ontblooten van zijn therapeutische-als-charisma: zie
Ik werp duivelen uit, en maak gezond, en Ik, — ik
heb mijn eigen dienst, en Ik, ik neem mijn eigen tijd,
mijn triduum, en Ik, ik kies mijn eigen plaats voor de
publieke en decisieve verantwoording aangaande mijn
therapie en therapeute: die plaats zal zijn Jeruzalem,
waar ze mij, juist als Gods Therapeut, kunnen en zul-
len móeten oordeelen met de papieren van
Gods verbond op tafel; want die pa-
piere zijn het, welke zullen uitmaken, wie de wáre
en wie de valse therapeut is. Wie Mij volgt, zal in
de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des
levens hebben: in het vleeschgeworden Woord is het
licht, en het Licht is het leven van de menschen.
Fernhout (233) stelt terecht als dringenden eisch, dat
aan alle toekomstige zielszorgers een elementair be-
grip van psychotherapeutische gegevens worde bijge-
bracht: daar raakt hij dus ons allen in het geweten.
We zullen over dat „magere“ woord „gegevens“
ons niet al te druk maken: we erkennen, dat de ken-
nis der beginselen der rechte onderscheiding in
dezen ons noodig is als brood: uw ambt wordt straks
dat van het ambtelijk zeggen: vaarwel, oorlof,
Christus' arme schapen, die zijt in grooten nood: uy
Doctor-Dokter zal niet slapen. Maar op gevaar af van
banaal te worden, zeg ik u rustig: als u niet de ken-
nis van de beginselen in dit geding vooropstelt,
en gewonnen hebt, en men zegt dan tot u: zorg, dat
ge deze „gegevens“ kent, wel, antwoord dan maar
eens: „ik blijf liever gezond“. De ergste bana-
liteit, in dit bekende gezegde ongetwijfeld meestal aan-
wezig, wordt dan ditmaal hoogste ernst, profetisch
protest. Onder de familie van Christus, en dus ook
van dien Gajus, zijn ongetwijfeld vele patiënten; maar
met nog grooter zekerheid verklaren we al deze the-
r a p e u t e n ziek. Laat niet Jahwe van u klagen,
dat, gelijk in Hosea 5 gezegd wordt, Israël zijn ziekte-
beeld begon te zien, en toen naar vreemde dokters

de H. Geest waren bestemd. Dit Woord van de H. Geest
werd door de Gemeente opgevolgd, waarna hen beiden
de handen werden opgelegd, daarna lieten zij hen gaan.

Zo werd de Gemeente van Antiochië „zendende Kerk“.
Op de eerste zendingsreis ontstonden door hun arbeid
de Gemeenten van Antiochië in Pisidië, Iconium, Lystra
en Derbe.

Op de terugweg werden door hen de Gemeenten van
Lystra, Iconium en Antiochië—Pisidië geïnstitueerd.
Daarna reisden zij door naar Antiochië in Syrië, de Ge-
meente, die hen „uitgezonden“ had.

(Eigenlijk behoort hier niet het woord „uitzenden“,
afvaardigen“ gebruikt te worden, doch het woord
„laten gaan, loslaten“, want groot is het verschil tussen
dit laatste woord en het woord „afvaardigen, uitzen-
den“; het is van zeer groot belang op dit verschil te
letten). (Hand, 13:2—4).

Daarna werd door hen de Gemeente vergaderd en ver-
haalden zij haar welke dingen God met hen beiden ge-
daan had en dat hij den heidenen de deur des geloofs
geopend had.

Wij moeten er hier goed op letten, in de kwestie van
het institueren der Gemeenten van Antiochië—Pisidië,
Iconium en Lystra door Paulus en Barnabas, dat zij niet
eerst rapport uitbrachten over die Gemeenten aan de
Gemeente van Antiochië—Syrië, die hen „uitgezonden“
had, met de vraag of die Gemeenten mochten geïnstitu-
eerd worden of niet, doch dat zij die Gemeenten zomaar
institueerden, en er alleen maar mededeling van deden
aan de „zendende“ kerk.

Hieruit blijkt wel, dat een missionair predikant, als er
een Gemeente is, die geïnstitueerd kan worden, hiervan
niet eerst kennis behoeft te geven aan de „zendende“
kerk en pas als deze ermee instemt, die Gemeente mag
geïnstitueerd worden.

Op zijn tweede reis bezocht Paulus weer de Gemeenten,
die ontstaan waren op zijn eerste reis en ook reeds ge-
institueerd waren en versterkte die Gemeenten.

Het trof zo, dat er in Lystra een leerling was, Timo-
theüs genaamd. Hij werd geprezen door de broeders in
Lystra en Iconium. Paulus nam hem met zich mee op
reis en besneed hem, terwille van de Joden, om hun geen